

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพ ด้านโรคหลอดเลือดสมอง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดกาฬสินธุ์

THE DEVELOPMENT OF TRAINING COURSE TO ENHANCE THE PERFORMANCE OF STROKE CARE NURSES TAMBON HEALTH PROMOTING HOSPITAL, KALASIN PROVINCE

Received: February 17, 2022

Revised: April 01, 2022

Accepted: April 04, 2022

ทิพาพร ราชไกร¹, ณัฐชัย จันทชุม², ทิพาพร สุจาเร่³

TIPAPHON RACHAGAI¹, NATTACHAI JANTACHUM², TIPAPORN SUJAREE³

บทคัดย่อ

การวิจัยกึ่งทดลองนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา และประเมินผล หลักสูตรเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพด้านโรคหลอดเลือดสมอง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โดยการวิจัยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ระยะที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร ระยะที่ 3 การนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้ และระยะที่ 4 การประเมินหลักสูตรฝึกอบรม กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์

ผลการวิจัย พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพด้านโรคหลอดเลือดสมอง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เป็นหลักสูตรในห้องเรียน จำนวน 18 ชั่วโมง โดยรูปแบบทั้งการบรรยาย และฝึกปฏิบัติ ผลการนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้ในการฝึกอบรม พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เข้ารับการอบรม ทั้งสิ้นจำนวน 50 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 86.00 ช่วงอายุมากที่สุด ระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 48.00 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 94.00 มีค่าเฉลี่ยคะแนน ก่อนการอบรม 7.97 หลังการอบรม 10.90 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ย ก่อนและหลังการอบรม พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $P\text{-value} < 0.001$ ทั้งนี้ ระดับความพึงพอใจมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ค่าเฉลี่ย 3.50 ในทุกด้าน

ควรกำหนดนโยบายในการพัฒนาสมรรถนะบุคลากร โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และสนับสนุนการใช้หลักสูตรเพื่อคุณภาพการบริการผู้ป่วย

คำสำคัญ: โรคหลอดเลือดสมอง, หลักสูตรพยาบาลวิชาชีพ

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² สำนักบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ คณะครุศาสตร์ สาขาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Tipaphon.ra@gmail.com

Abstract

This Quasi- Experimental Research study aimed to develop and evaluate the capacity of the stroke care nurses. The research is divided into four stages. Stage 1: Studying basic information and the need to develop training courses. Phase 2 Course Development. Phase 3 Implementation of Training Courses and Phase 4 Evaluation of Training Courses. The population consisted of professional nurses working on stroke care who work in subdivision health promoting hospitals in Kalasin province. This training courses included an 18-hour classroom course with both lectures and practices.

The results of training courses founded that a total of 50 trained nurses, mostly female, 86.00 percent, between the ages of 31 and 40, 48.00 percent, a bachelor's degree, 94.00 percent. The score of pre-training was 7.97, while, after training was 10.90. There was a statistically significant difference in P-value < 0.001. Furthermore, the satisfaction level is greater than the required threshold. Average 3.50 in all aspects.

Policy should be established to develop personnel competency in sub-district health promoting hospitals and support the use of curriculum for the quality of patient service.

Keywords: Stroke, Nursing Courses

¹ Doctor of Philosophy in Curriculum Research and Development Rajabhat Maha Sarakham University

² Asst.Prof. Acting Sub.Lt. Rajabhat Maha Sarakham University

³ Asst. Prof. Rajabhat Maha Sarakham University

Tipaphon.ra@gmail.com

บทนำ

โรคหลอดเลือดสมองเป็นโรคทางระบบประสาทที่มีความรุนแรง ในแต่ละปีพบอุบัติการณ์การเกิดโรคหลอดเลือดสมองประมาณ 15 ล้านคนทั่วโลก⁽¹⁾ ทั้งนี้ได้มีการทำนายว่าในปี พ.ศ 2573 จะมีผู้เสียชีวิตจากโรคหลอดเลือดสมองสูงถึง 23 ล้านคน⁽²⁾ ประเทศไทยพบรายงานการเสียชีวิตด้วยโรคหลอดเลือดสมอง 42.9 ต่อแสนประชากรในปี พ.ศ. 2561 และในปี พ.ศ. 2564 พบมีผู้เสียชีวิตจากโรคหลอดเลือดสมองในประเทศไทยจำนวน 34,728 ราย⁽³⁾ สาเหตุที่เป็นปัจจัยเสี่ยงสูงที่ทำให้เกิดโรคหลอดเลือดสมอง คือ โรคความดันโลหิตสูง⁽⁴⁾ โดยทำให้หลอดเลือดสมองเสียความยืดหยุ่น ตีบแคบ และเกิดภาวะลิ่มเลือดอุดตันเกิดการโป่งพองที่ผนังหลอดเลือด เมื่อระดับความดันโลหิตสูงขึ้นต่อเนื่อง ทำให้หลอดเลือดส่วนที่โป่งพองเกิดการแตก หรืออุดตัน จะทำให้เกิดภาวะสมองขาดเลือด⁽⁵⁾

จังหวัดกาฬสินธุ์ พบจำนวนผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองเพิ่มขึ้น ปี พ.ศ. 2559 – 2562 เท่ากับ 1,052, 1,324, 1,493 และ 1,352 ตามลำดับ โดยในห้วงเวลาเดียวกันอัตราผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองที่เข้ารับบริการในระบบ Stroke fast track เพียงร้อยละ 20.23, 21.39, 19.05 และ 20.39 ตามลำดับ ทั้งนี้พบว่าได้รับการรักษาด้วยยาละลายลิ่มเลือด เพียงร้อยละ 43.62, 49.43, 79.54 และ 35.71 ตามลำดับ⁽⁶⁾ การตัดสินใจเข้ารับการรักษาของผู้ที่มีอาการเตือนของโรคหลอดเลือดสมองล่าช้า เนื่องจากมีการรับรู้ต่อสัญญาณเตือนของโรคหลอดเลือดสมองที่แตกต่างกัน^(7,8) ไม่ได้ตระหนักว่าสิ่งที่เกิดขึ้นอาจเป็นสัญญาณเตือน ของโรคหลอดเลือดสมองที่ต้องได้รับการดูแลรักษาทันที ทำให้สูญเสียโอกาสในการเข้ารับบริการเพื่อจัดการดูแลตนเองที่⁽⁸⁾ ถึงแม้ว่าจะมีการสร้างระบบ FAST TRACT⁽⁹⁾ แต่แนวโน้มในการเข้าถึงบริการที่เหมาะสมจากโรคหลอดเลือดสมองในจังหวัดกาฬสินธุ์ยังน้อยทำให้เสียชีวิตเพิ่มขึ้น

การพัฒนาสมรรถนะเป็นกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องให้บุคคลแสดงความสามารถ ทักษะที่ต้องการในการดูแลผู้ป่วยและประยุกต์ใช้ความรู้ได้อย่างเหมาะสม แนวคิดเรื่องสมรรถนะนี้ มีพื้นฐานมาจากการมุ่งเสริมสร้างความสามารถให้บุคคล โดยเชื่อว่าเมื่อคนมีความสามารถ แล้วจะ ใช้ความสามารถที่มีอยู่ผลักดันให้องค์กรดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย⁽¹⁰⁾ ทั้งนี้สมรรถนะยังได้รับอิทธิพล มาจากปัจจัยอื่นๆ เช่น อายุ ประสบการณ์ การทำงาน การศึกษา และการได้รับการอบรมเพิ่มเติม ดังนั้น พยาบาลจึงจำเป็นต้องมีความรู้และสมรรถนะ รวมถึงมาตรฐานบริการพยาบาลและการผดุงครรภ์ เพื่อให้ บริการแก่บุคคล ครอบครัว และชุมชน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น⁽¹¹⁾

การพัฒนาสมรรถนะโดยการเรียนรู้ ในปัจจุบันควรให้ผู้เรียนเป็นผู้แสวงหาความรู้ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ปัญหา สร้างความตระหนัก ให้เกิดกับตัวผู้เรียน⁽¹²⁾ ด้วยกระบวนการ เรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งจะสามารถทำให้ผู้เรียนมีการพัฒนาความรู้ และพฤติกรรมในทางที่ถูกต้อง จากกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียน สามารถสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยอิงจากประสบการณ์เดิม และจากกระบวนการกลุ่มที่ได้ร่วมกันค้นหา สร้างองค์ความรู้ใหม่

American Association College of Nursing ให้ความหมายของสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพว่า หมายถึง ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของบุคคลที่ทำให้บุคคลปฏิบัติงานได้ดี⁽¹³⁾ ดังนั้น พยาบาลวิชาชีพจึงจำเป็นต้องมีสมรรถนะในการดูแลผู้ป่วย สามารถตัดสินใจในการดูแลผู้ป่วยที่อยู่ท่ามกลางสิ่งแวดล้อมที่เร่งด่วน และวิกฤต⁽¹⁴⁾ พยาบาลวิชาชีพที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางการดูแล ผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองจึงเป็นหนึ่งในทีมงานที่ทำให้เกิดการดูแลที่เป็นเลิศ ตอบสนองต่อผลลัพธ์ที่ประสบผลสำเร็จขององค์การในการมุ่งสู่ความเป็นเลิศ⁽¹⁵⁾ ต้องมีสมรรถนะด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยี เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงอันตรายของโรคหลอดเลือดสมอง⁽¹⁶⁾ ดังนั้น พยาบาลวิชาชีพที่ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการผลักดันให้การดำเนินงานด้านโรคหลอดเลือดสมอง ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

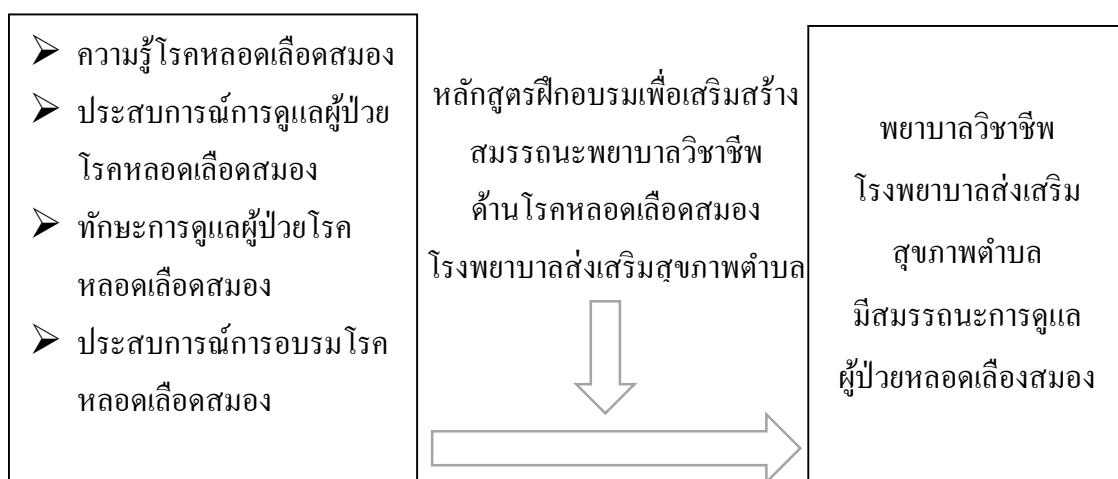
ด้วยโรคหลอดเลือดสมองเป็นโรคที่มีความสำคัญ เป็นปัญหาสาธารณสุขในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ อีกทั้งจากการทบทวนอุบัติการณ์ที่สำคัญที่ก่อให้เกิดความล่าช้าคือ การตัดสินใจในการรักษา ซึ่งส่งผลกระทบต่อการศึกษาของผู้ป่วย การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ ด้านโรคหลอดเลือดสมองโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เพื่อนำมาใช้ในกระบวนการฝึกอบรม และการฝึกปฏิบัติ โดยรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะที่สร้างขึ้นในครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ป่วยได้เข้าถึงบริการ Stroke Fast Track ภายในเวลา 270 นาที ที่จะสามารถให้การรักษาด่วนได้อย่างรวดเร็ว รวดเร็ว ก่อนที่สมองจะเสียหายจากการขาดเลือดลดอัตราการเสียชีวิตจากโรคหลอดเลือดสมองที่อาจเกิดขึ้นกับผู้ป่วยได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ ด้านโรคหลอดเลือดสมอง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
2. ศึกษาผลของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ ด้านโรคหลอดเลือดสมอง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเพื่อศึกษาผลของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพด้านโรคหลอดเลือดสมอง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โดยมีพื้นฐานคือความรู้ ประสบการณ์ทักษะ การดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง และประสบการณ์การอบรมเรื่องโรคหลอดเลือดสมอง โดยเมื่อได้รับการอบรมหลักสูตรฝึกอบรมจะทำให้พยาบาลวิชาชีพมีสมรรถนะในการดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองเพิ่มขึ้น

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย (Research Framework)

ระเบียบวิธีวิจัย

ผลของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ ด้านโรคหลอดเลือดสมอง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ออกแบบการวิจัยในรูปแบบการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) แบ่งเป็น 4 ระยะ โดยระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร ระยะที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร ระยะที่ 3 การนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้ และระยะที่ 4 การประเมิน หลักสูตรฝึกอบรม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือ 1) แพทย์และพยาบาลวิชาชีพผู้เชี่ยวชาญ ด้านโรคหลอดเลือดสมอง จำนวน 5 ท่าน คัดเลือกตามคุณสมบัติที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านโรคหลอดเลือดสมอง และ 2) พยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบลจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่รับผิดชอบงาน ด้านโรคหลอดเลือดทั้งหมด 115 คน ขอความร่วมมือโดยสมัครใจในการตอบแบบสอบถามผ่านระบบออนไลน์

ระยะที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญด้านโรคหลอดเลือดสมอง จำนวน 3 คน

ระยะที่ 3 และ 4 พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานด้านโรคหลอดเลือดสมองในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบล ขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้เกณฑ์ประมาณประชากรอย่างง่าย 15-30%⁽¹⁷⁾ กลุ่มตัวอย่างแบบง่ายได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่สมัครใจเข้าร่วมการศึกษา จำนวน 50 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ระยะที่ 1 ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามแบบตอบด้วยตนเองด้วยคำถามปลายเปิด จำนวน 5 ข้อ ในด้านแนวคิดเกี่ยวกับโรคการจัดอบรม และ 2) แบบสอบถาม แบบตอบด้วยตนเองสำหรับพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบล โดยเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคล จำนวน 9 ข้อ และข้อคำถามเกี่ยวกับความจำเป็นในการฝึกอบรม จำนวนทั้งสิ้น 20 ข้อ (ด้านความรู้ 16 ข้อ, ด้านทักษะปฏิบัติ 4 ข้อ) โดยกำหนด ระดับคะแนนระหว่าง 1 - 5 คะแนน สูงสุดคือ จำเป็นมากที่สุด 5 คะแนน และจำเป็นอย่างน้อยที่สุดคือ 1 คะแนน กำหนดเกณฑ์ที่ยอมรับได้ คือ มีคะแนนที่ 3.5 คะแนนขึ้นไป (สมรรถนะที่ต้องการมาก (3.5 - 4.49 คะแนน) และ สมรรถนะที่ต้องการมากที่สุด (4.5 - 5.0 คะแนน))

ระยะที่ 2 แบบประเมินดัชนีความสอดคล้องของหลักสูตรระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (index of item-objective congruence : IOC) จำนวน 3 ระดับ คือ สอดคล้อง (+1), ไม่แน่ใจ (0) และ ไม่สอดคล้อง (-1) กำหนดความสอดคล้องที่ยอมรับได้ คือ 0.50 คะแนนขึ้นไป

ระยะที่ 3 หลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพด้านโรคหลอดเลือดสมอง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 15 ชั่วโมง ประกอบด้วย เนื้อหา บทที่ 1 รู้ทันโรคหลอดเลือดสมอง บทที่ 2 สะกดรอยปัจจัยเสี่ยงโรคหลอดเลือดสมอง และ บทที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงระบาดวิทยา โดยกิจกรรมประกอบด้วย การบรรยาย และการฝึกปฏิบัติ ประเมินผลจากการสังเกต ทบทวนการฝึกปฏิบัติ โดยมีแบบทดสอบความรู้ ก่อนและหลังการอบรมเป็นแบบทดสอบแบบ

ปรนัย มี 4 ตัวเลือกใน 1 ข้อ โดยเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว จำนวนทั้งสิ้น 14 ข้อ คะแนนตอบถูกข้อละคะแนน มีคะแนนสูงสุด ที่ 14 คะแนน

ระยะที่ 4 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรม เป็นแบบประเมินแบบตอบด้วยตนเอง แต่ละข้อ มี 5 ระดับ ระหว่าง น้อยที่สุด - มากที่สุด จำนวนทั้งสิ้น 24 ข้อ ด้านวิทยากร จำนวน 6 ข้อ ด้านเนื้อหาหลักสูตร จำนวน 6 ข้อ ด้านความรู้ 4 ข้อ ด้านสถานที่ 4 ข้อ และ การปฏิบัติงานของผู้จัด 4 ข้อ โดยแต่ละข้อกำหนดข้อละมี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ระดับคะแนน 1-5 คะแนน โดยข้อที่มีระดับคะแนนมากที่สุด คือ 5 คะแนน น้อยที่สุดคือ 1 คะแนน กำหนด เกณฑ์ความพึงพอใจน้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50), น้อย (ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50), ปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50), มาก (ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50) และมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ระยะที่ 1 ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบประสิทธิภาพด้วยการทดสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ และ 2) แบบสอบถามสำหรับพยาบาลวิชาชีพ ได้นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) โดยยอมรับที่มากกว่า 0.70 พบว่า ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาที่ 0.947

ระยะที่ 2 การตรวจสอบดัชนีความสอดคล้องของหลักสูตร ได้ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ พบว่ามีค่าความสอดคล้อง มากกว่า 0.50 ทุกรายการ

ระยะที่ 3 แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจด้านการป้องกันการเกิดโรคหลอดเลือดสมอง สำหรับพยาบาลวิชาชีพ คัดเลือกข้อที่มีค่าความยากง่ายตั้งแต่ 0.20 - 0.80 และค่าอำนาจจำแนก 0.20 ขึ้นไปได้จำนวนทั้งสิ้น 14 ข้อ

ระยะที่ 4 แบบประเมินความพึงพอใจ ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อวิเคราะห์ความตรงตามวัตถุประสงค์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และแบบสอบถามสำหรับพยาบาลวิชาชีพ วิเคราะห์โดยใช้ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 จำนวน

ระยะที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบการกระจายตัวของข้อมูลด้วย สถิติ Kolmogorov-Smirnov เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนแบบทดสอบด้วย Paired – Sample T test

ระยะที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ปกป้องกลุ่มตัวอย่างโดยผลคะแนนของกลุ่มตัวอย่างบันทึกในรูปแบบของรหัสแบบสอบถามไม่สามารถอ้างอิงถึงบุคคล และมีการทำลายเอกสารภายหลังทั้งหมด เมื่อดำเนินการวิจัยเป็นที่เรียบร้อยแล้ว โดยโครงการวิจัยผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ เลขที่ KLS.REC 48/2564 ลงวันที่ 8 ตุลาคม 2564

ผลการวิจัย

ผลใช้หลักสูตรเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพด้านโรคหลอดเลือดสมอง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

1. คุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้เข้ารับการอบรม จำนวนทั้งสิ้น 50 คน เป็นหญิง ร้อยละ 86.00 เพศชาย ร้อยละ 14.00 อายุต่ำสุด 25 ปี อายุสูงสุด 54 ปี อายุเฉลี่ย 39.50 การศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 94.00

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละ ลักษณะทั่วไปของผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพด้านโรคหลอดเลือดสมอง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	7	14.00
หญิง	43	86.00
อายุ		
20-30 ปี	11	22.00
31-40 ปี	24	48.00
41-50 ปี	13	26.00
51-60 ปี	2	4.00
Minimum= 25 ปี,Maximum 54 ปี,Mean 39.5 Median 32		
การศึกษา		
ปริญญาตรี	47	94.00
ปริญญาโท	3	6.00

2. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ก่อนและหลังการทดลอง

คะแนนเฉลี่ย ก่อนการอบรม ที่ 7.97 คะแนน หลังการอบรม ที่ 10.90 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบคะแนนหลังการอบรมต่อคะแนนก่อนการอบรม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $P\text{-value} < 0.001$

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนก่อน-หลังการอบรม

ตัวแปร	ก่อนการอบรม		หลังการอบรม		df	t	P-value	95% CI	
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.				lower	upper
Posttest- Pre test	7.97	2.90	10.90	1.56	50	15.302	<0.001	2.55	3.30

3. ความพึงพอใจการอบรมหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพด้านโรคหลอดเลือดสมอง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

การประเมินความพึงพอใจต่อ พบว่า มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ในประเด็นเนื้อหาโครงการในข้อเอกสารประกอบการอบรม และประเด็นการปฏิบัติงานของผู้จัดในข้อความรวดเร็วในการบริการ ส่วนประเด็นอื่นๆมีระดับความพึงพอใจมาก

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลผลความพึงพอใจ

รายการ	ค่าเฉลี่ย ±ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	การแปลผล
วิทยากร		
1. มีความรู้ ประสบการณ์ตรงกับหัวข้อที่บรรยาย	4.30±0.60	พึงพอใจมาก
2. เนื้อหาในการอบรมมีความครบถ้วน	4.29±0.69	พึงพอใจมาก
3. มีเทคนิควิธีการฝึกอบรมที่น่าสนใจ เข้าใจง่าย	4.47±0.50	พึงพอใจมาก
4. เปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมซักถาม	4.34±0.47	พึงพอใจมาก
5. ตอบคำถามตรงประเด็น เข้าใจง่าย	4.39±0.59	พึงพอใจมาก
6. วิเคราะห์ ชี้แนะแนวทางแก้ไขปัญหาคิดชัดเจน	4.40±0.58	พึงพอใจมาก
เนื้อหาของโครงการ/หลักสูตรอบรม		
1. ความรู้ ความเข้าใจในแต่ละหัวข้อการอบรม	4.43±0.56	พึงพอใจมาก
2. ประโยชน์ที่ท่านได้รับจากการอบรม	4.44±0.54	พึงพอใจมาก

รายการ	ค่าเฉลี่ย ± ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	การแปลผล
3. เนื้อหาครอบคลุมตามเป้าหมายของหลักสูตร	4.47±0.50	พึงพอใจมาก
4. ระยะเวลาการอบรมเหมาะสมกับเนื้อหา	4.46±0.49	พึงพอใจมาก
5. การลำดับเนื้อหา/ความต่อเนื่องของหลักสูตร	4.47±0.43	พึงพอใจมาก
6. เอกสารประกอบครบถ้วนตามเนื้อหาวิชา	4.61±0.49	พึงพอใจมากที่สุด
ความรู้		
1. ก่อนเข้ารับการอบรม ท่านมีความรู้เรื่องนี้เพียงใด	4.40±0.57	พึงพอใจมาก
2. หลังการอบรมมีความรู้เพิ่มมากขึ้นเพียงใด	4.46±0.51	พึงพอใจมาก
3. นำความรู้ที่ได้รับ ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน	4.42±0.55	พึงพอใจมาก
4. นำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่และถ่ายทอดได้	4.40±0.58	พึงพอใจมาก
สถานที่		
1. ความพึงพอใจต่อสถานที่และสภาพแวดล้อม	4.46±0.50	พึงพอใจมาก
2. ความพึงพอใจต่ออาหาร	4.42±0.55	พึงพอใจมาก
3. ความพึงพอใจต่อสิ่งอำนวยความสะดวก	4.31±0.51	พึงพอใจมาก
4. ความพึงพอใจต่อทัศนูปกรณ์	4.40±0.57	พึงพอใจมาก
การปฏิบัติงานของผู้จัด		
1. การบริการ/การอำนวยความสะดวก	4.47±0.50	พึงพอใจมาก
2. ความรวดเร็วของการให้บริการ	4.61±0.49	พึงพอใจมากที่สุด
3. ระยะเวลาในการอบรมมีความเหมาะสม	4.39±0.47	พึงพอใจมาก
4. ความเหมาะสมของสื่อ/อุปกรณ์ในการอบรม	4.28±0.54	พึงพอใจมาก

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยกึ่งทดลอง เพื่อศึกษาผลของหลักสูตรเพื่อสมรรถนะของพยาบาลวิชาชีพด้านโรคหลอดเลือดสมอง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โดยการวิจัยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความจำเป็น ระยะที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร ระยะที่ 3 การนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้ และ ระยะที่ 4 การประเมินหลักสูตรฝึกอบรม กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบล พื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า เป็นหลักสูตรในห้องเรียน จำนวน 15 ชั่วโมง เนื้อหาประกอบด้วย การรู้ทัน โรคหลอดเลือด

เลือดสมอง จำนวน 6 ชั่วโมง การสะกดรอยปัจจัยเสี่ยง จำนวน 6 ชั่วโมง และการวิเคราะห์โรคเชิงระบาดวิทยา จำนวน 3 ชั่วโมง โดยมีทั้งการบรรยายและฝึกปฏิบัติ ประเมินผลทั้งระหว่างการอบรม และก่อนและหลังการอบรม ผลลัพธ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เข้ารับการอบรม ทั้งสิ้นจำนวน 50 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 86.00 ช่วงอายุมากที่สุด ระหว่าง 31-40 ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 94.00 ระยะที่ 4 ประเมินผลการฝึกอบรม พบว่า ค่าเฉลี่ย คะแนน ก่อนการอบรม 7.97 หลังการอบรม 10.90 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ย ก่อนและหลังการอบรม พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $P\text{-value} < 0.001$ ทั้งนี้ ระดับความพึงพอใจมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ค่าเฉลี่ย 3.50 ในทุกด้าน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความจำเป็นในการฝึกอบรม

ในการดำเนินการวิจัยในระยะที่ 1 ศึกษาความจำเป็นพื้นฐานสำหรับการสร้างหลักสูตรพบว่า เนื้อหา ที่จำเป็น มีทั้งด้านความรู้ และทักษะปฏิบัติ โดยสมรรถนะ ที่ต้องการมากที่สุด คือ ประเด็นเรื่อง ความหมายโรคหลอดเลือดสมอง การค้นหาและประเมินปัจจัยเสี่ยง การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงระบาดวิทยา ในกลุ่มที่ต้องการมาก ด้านความรู้ ได้แก่ อาการและอาการแสดง การวินิจฉัย การรักษา การป้องกันโรค การติดตามกลุ่มเสี่ยง การพยาบาล การออกแบบช่องทางในการให้ความรู้ ในด้านทักษะปฏิบัติ ได้แก่ การใช้แบบประเมิน CVD risk การซักประวัติตรวจร่างกาย การช่วยฟื้นคืนชีพ (CPR/ AED use) โดยจะพบว่า เนื้อหาที่มีความจำเป็นในการฝึกอบรม จะสอดคล้องกับการนำสู่การปฏิบัติ เพื่อการปฏิบัติการด้านการพยาบาล และเป็นทักษะที่พยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เผชิญเหตุการณ์ไม่บ่อยครั้งจึงมีความจำเป็นต้องมีการฟื้นฟูทักษะอยู่เสมอเพื่อเตรียมพร้อมรับการสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่กล่าวถึงการวิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกอบรมคือ การเลือกจากส่วนที่ขาดเพื่อการพัฒนาหรือความต้องการของลูกค้⁽¹⁸⁾

2. หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ ด้านโรคหลอดเลือดสมอง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

หลักสูตรการฝึกอบรมมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ทักษะการปฏิบัติต่อการควบคุม ป้องกันการเกิดโรคหลอดเลือดสมอง โดยรูปแบบของหลักสูตร การฝึกอบรมสอดคล้องกับการศึกษาในประเด็นการพัฒนาศักยภาพที่มีประสิทธิภาพที่ดีภายหลังการฝึกอบรม ของที่สมรรถนะของผู้ผ่านการอบรมสมรรถนะของครูปฐมวัยเพิ่มขึ้น⁽¹⁹⁾ ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับ หลักสูตรการพัฒนาหลักสูตรเน้นสมรรถนะการ พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นตามแนวคิดการเรียนรู้ร่วมกันที่ เน้นการคิด ไตร่ตรองสำหรับครู⁽²⁰⁾ และการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะวิชาชีพ ผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัล สำหรับพนักงานใหม่ในโรงพิมพ์พื้นที่กรุงเทพมหานคร⁽²¹⁾

3. ผลนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้ในการเสริมสร้างสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ ด้านโรคหลอดเลือดสมอง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

การนำหลักสูตรไปใช้ในกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน พบว่า ก่อนการอบรมมีค่าเฉลี่ยคะแนนที่ 7.97 คะแนน หลังการอบรม มีค่าเฉลี่ยที่ 10.90 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบคะแนนหลังการอบรมต่อคะแนนก่อนการอบรม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $P\text{-value} < 0.001$ ซึ่งสอดคล้องกับการฝึกอบรมสำหรับการดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง ที่ภายหลังการฝึกอบรมพบว่า ผู้ดูแลมีสมรรถนะที่สูงขึ้นในการดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง⁽²²⁾ รวมถึงการพัฒนารูปแบบการป้องกันโรคหลอดเลือดสมองในกลุ่มเสี่ยงสูงในตำบลเหนือเมือง⁽²³⁾ และสอดคล้องกับการศึกษาประสิทธิผลของการให้ความรู้เกี่ยวกับโรคหลอดเลือดสมองในกลุ่มพยาบาลทั่วไป พยาบาลเฉพาะทางด้านโรคสมอง ซึ่งพบว่า ระดับความรู้เพิ่มมากขึ้นจากเดิมในระดับต่ำ เป็นระดับสูง⁽²⁴⁾

4. ความพึงพอใจของพยาบาลวิชาชีพที่เข้ารับการอบรม

เมื่อประเมินผลความพึงพอใจ พบว่า มีความพึงพอใจในระดับมากทั้งด้านวิทยากรในการฝึกอบรมเนื้อหาของหลักสูตรการฝึกอบรมความรู้ สถานที่ และการปฏิบัติงานของผู้จัดการอบรม ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสมรรถนะสำหรับครูปฐมวัย⁽¹⁹⁾ และหลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดิจิทัล สำหรับพนักงานใหม่⁽²¹⁾ ซึ่งพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในหลักสูตร ในระดับ มาก เช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1.1 เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นในหลักสูตรการฝึกอบรม ควรมีการประเมินผลด้วยแบบสอบถามอย่างต่อเนื่องในระยะเวลาผ่านไป เช่น ใน 2 สัปดาห์ 1 เดือน 3 เดือน เป็นต้น

1.2 ควบคุมปัจจัยด้านคุณลักษณะที่สำคัญ เช่น ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และปัจจัยอื่นๆ ที่อาจก่อให้เกิดความคลาดเคลื่อนในกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ในกลุ่มตัวอย่าง

1.3 ควรมีการศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตร การเสริมสร้างสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ ด้านโรคหลอดเลือดสมอง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ด้วยรูปแบบการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อความน่าเชื่อถือของหลักสูตรต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

2.1 หลักสูตรการเสริมสร้างสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพ ด้านโรคหลอดเลือดสมอง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล หลักสูตรที่สำคัญในการดูแลเพื่อลดอัตราการเสียชีวิตในผู้ป่วย ควรมีการส่งเสริมให้เข้ารับการอบรมและการฟื้นฟูทักษะอย่างสม่ำเสมอ

2.2 ควรมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการศึกษาบุคลากรในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบลให้มีความรู้ ทักษะในการดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองเพื่อการป้องกันโรคอย่างทันทั่วทั้งที่

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิจัยและพัฒนาหลักสูตรมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ในการให้คำแนะนำในการพัฒนางานวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบพระคุณ รศ.ดร.สมนึก ภัททิยธนี รศ.ดร.สุชาติ โกทัญย์ ผศ.ดร.สมาน เอกพิมพ์ พญ.รณัญญา ธนาวัฒน์ศักดิ์ พญ.ชนิษฐา เล็กสมบุญญ์ ดร.กรรณิการ์ ดอนวุฒิพงษ์ ที่ได้กรุณาร่วมเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบหลักสูตร และเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบพระคุณ นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่สนับสนุนในการดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้ อีกทั้ง คุณพ่อเฉลิม อรรถนันท์ ครอบครัว หัวหน้ากลุ่มงาน และเพื่อร่วมงาน ที่สนับสนุนการดำเนินงานวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

1. World Health Organization. (2015). **World Stroke Campaign**. Available from <http://www.world-stroke.org/advacacy/world-stroke-campaign>. [Accessed 2021 1 November].
2. World Stroke Organization. (2012). **About world stroke day**. Available from <http://www.worldstrokecampaign.org/media/Pages/AboutWorldStrokeDay2010.aspx>. [Accessed 2021 1 November].
3. กรมควบคุมโรค. กรมควบคุมโรคตรวจรณรงค์วันวันอัมพาตโลก ปี 2564 ให้ประชาชน “รู้สัญญาณเตือน โรคหลอดเลือดสมอง เลี่ยงนาที่มีค่าช่วยชีวิต” สืบค้นจาก <https://ddc.moph.go.th/brc/news.php?news=21374&deptcode=brc>. [ค้นเมื่อ 3 พฤศจิกายน 2564].
4. O'Donnell M. J., Xavier D., Liu L., Zhang H., Chin S. L., Rao-Melacini P., et.al. **Risk factors for ischemic and intracerebral hemorrhagic stroke in 22 countries (the INTERSTROKE study): A case-control study**. Lancet 2010; 376(6735):112-123.
5. จิราวรรณ ดอกบัวหลวง, พรณี ปัญชรหัตถกิจ.ผลของโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพในการป้องกันโรคหลอดเลือดสมองในผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงระยะแรกที่มาใช้บริการในโรงพยาบาลเทศบาลนครอุดรธานี.วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ 2560;10(1),548-550.
6. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์. (2562). เอกสารประกอบการตรวจราชการและนิเทศงานกรณีปกติจังหวัดกาฬสินธุ์ รอบ 2-62. กาฬสินธุ์: ผู้เขียน.
7. พรปวิณ ชื่นใจเรือง, และ วรณภา ศรีชัยรัตน์. การรับรู้และการจัดการอาการเตือนของโรคหลอดเลือดสมองในผู้ที่เป็นโรคหลอดเลือดสมอง. วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ 2555; 35(3), 48-61.

8. ตรึงตรา พิธามาตร์, นิรุวรรณ เทรินโบล. การพัฒนารูปแบบการเข้าถึงบริการการแพทย์ฉุกเฉินของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองในเขตพื้นที่ตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด. **วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ** 2563;13(3),147-155.
9. กาญจนศรี สิงห์ภู, พชรินทร์ อ้วนไทร, อรกานต์ แสงมีคุณ, และสมศักดิ์ เทียมเก่า. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทางด่วนโรคหลอดเลือดสมอง (Stroke Fast Track) หรือ “072 นาทีทอง”. **วารสารประสาทวิทยาศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ** 2554; 107: 610-619.
10. สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2548). **การปรับใช้สมรรถนะในการบริหารทรัพยากรมนุษย์**. เอกสารการสัมมนา เรื่อง สมรรถนะของข้าราชการ 31 ม.ค. 48. เข้าถึงได้จาก www.ocsc.go.th/ocsccms/competency.pdf. [สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2563].
11. วิจิตร ศรีสุพรรณ, กาญจนา จันทร์ไทย. **คู่มือปฏิบัติงานพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบล** 2556. จุฑาทอง.
12. ทิสนา แคมมณี. (2553). **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ** (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
13. American Association of Colleges of Nursing. **The Essentials of Master’s Education in Nursing**. Available from: <https://www.aacnnursing.org/portals/42/publications/mastersessentials11.pdf> [accessed 2021 15 November].
14. McGillivray, B., & Considine, J. (2009). **Implementation of evidence into practice: Development of a tool to improve emergency nursing care of acute stroke**. Australasian Emergency Nursing Journal, 12, 110-119. doi: 10.1016/j.aenj.2009.03.005110.
15. Austin Health. (2008). **Stroke nurse practitioner model development**. Victorian Nurse Practitioner Project, 4 (4.2), 1-80.
16. Power J., Rabinstein A., Ackerson T., Adeoye O. **2018 Guidelines for the Early Management of Patients With Acute Ischemic Stroke: A Guideline for Healthcare Professionals From the American Heart Association/American Stroke Association**. Stroke 2018;49:46-99.
17. บุญชม ศรีสะอาด (2546). **การพัฒนาหลักสูตร และการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น.
18. Hartoyo, R., & Efendy, H. (2017). **Development of training needs analysis in organization**. Journal of Management Research, 9(4), 140-159.
19. วชิรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง, ภัทรวรรณ จันทน์เนตร. **การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสมรรถนะสำหรับครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา**

- เขต 1. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านจอมบึง สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 2564; 9(2):103-121.
20. รัมภา กุณพันธนาภา และวิเชียร ชำรงโสคติสกุล. การพัฒนาหลักสูตรเน้นสมรรถนะการ พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นตามแนวคิดการเรียนรู้ร่วมกันที่เน้นการคิดไตร่ตรองสำหรับครู. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร 2560; 19(1):160-170.
21. วัฒน์ พลอยศรี. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมฐานสมรรถนะวิชาชีพผู้ปฏิบัติงานพิมพ์ดีดดิจิทัลสำหรับพนักงานใหม่ในโรงพิมพ์พื้นที่กรุงเทพมหานคร. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ 2563; 4(1): 234-249.
22. Forster A, Young J, Nixon J, Kalra L, Smithard D, Patel A, et.al. **A cluster randomized controlled trial of a structured training program for caregivers of inpatients after stroke (TRACS).** International Journal of Stroke 2012 ; (7):94-99.
23. สุริยา หล้าก้าม ศิราณีย์ อินทรหนองไผ่, อยุธยา จินตะรักษ์. การพัฒนารูปแบบการป้องกันโรคหลอดเลือดสมองในผู้ป่วยกลุ่มเสี่ยงสูงในตำบลเหนือเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ 2560; 10(2), 282-295.
24. Seham A., Amany K., El Sayed A., Tag El D. **Effect of implement designed educational Training program for neurological nurses on clinical outcomes of stroke patients.** Clinical Nursing study 2018; 6(4): 121-136.